

METİN KURT

DEVİRİM ATAĞINDA
YALNIZ BİR FUTBOLCU

KENAN BAŞARAN

DESTEK YAYINLARI: 1508
BİYOGRAFİ: 36

KENAN BAŞARAN / METİN KURT-DEVİRİM ATAĞINDA YALNIZ BİR FUTBOLCU

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumaliođlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Özlem Esmegül
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: Tuğçe Budak
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Eylül 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-416-9

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

“ARTIK HİÇBİR ŞUT
EMEKÇİNİN KALESİNE
GİRMEYECEK.”

METİN KURT

DEVİRİM
ATAĞINDA
YALNIZ BİR
FUTBOLCU

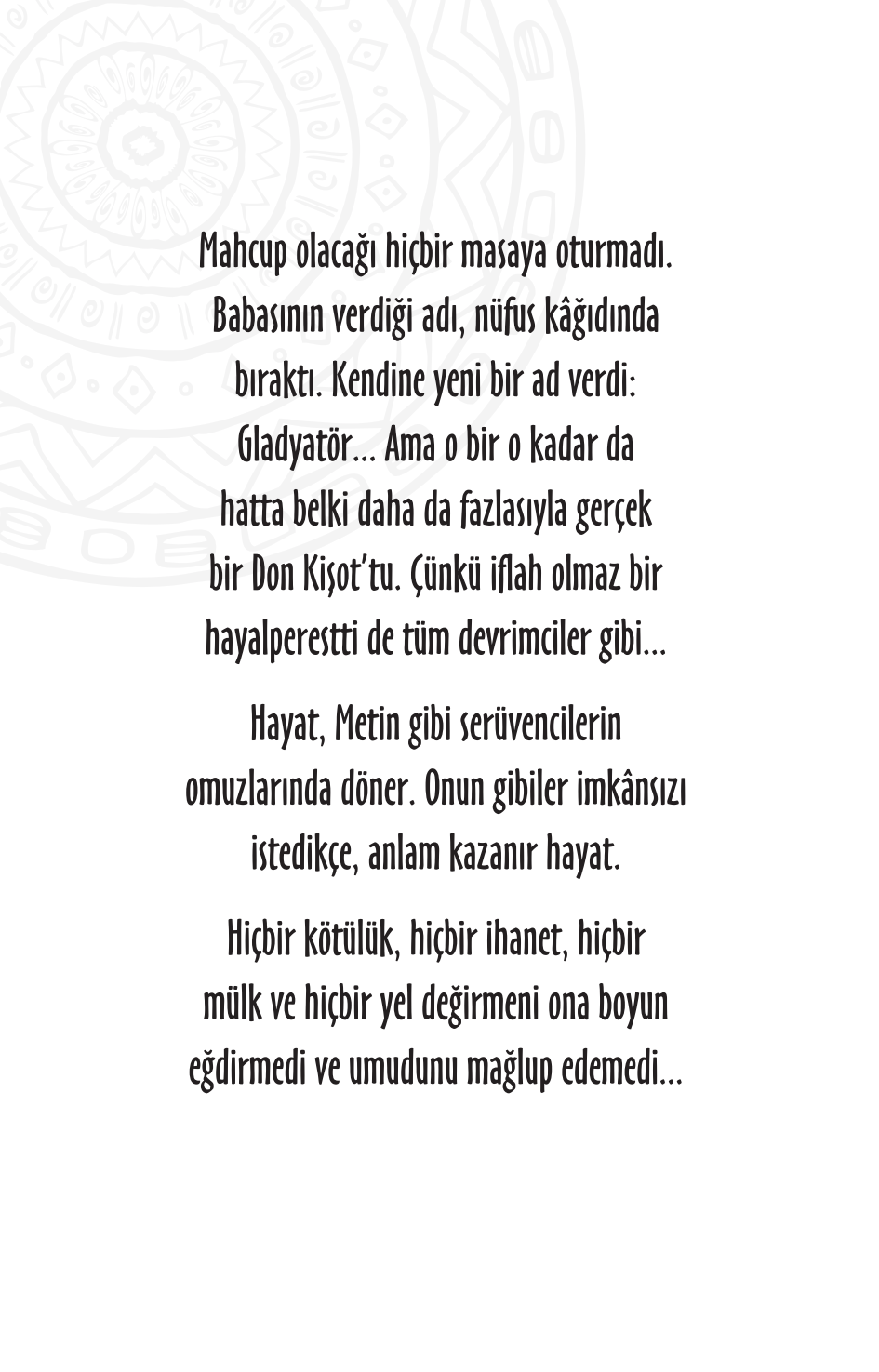
KENAN BAŞARAN

Deniz ve Usar ınar'a...

Teşekkür

Metin Kurt'un kitabı için desteklerini esirgemeyen başta oğlu Yiğit Kurt'a olmak üzere, eski oyuncular ve yakın dostları Mehmet Özyazanlar, Necat Aydın ile kız kardeşi Gülten Buzcu'ya çok teşekkür ederim...

**Mahcup olacağı hiçbir masaya oturmadı.
Babasının verdiği adı, nüfus kâğıdında
bıraktı. Kendine yeni bir ad verdi:
Gladyatör... Ama o bir o kadar da
hatta belki daha da fazlasıyla gerçek
bir Don Kişot'tu. Çünkü iflah olmaz bir
hayalperestti de tüm devrimciler gibi...**

**Hayat, Metin gibi serüvencilerin
omuzlarında döner. Onun gibiler imkânsız
istedikçe, anlam kazanır hayat.**

**Hiçbir kötülük, hiçbir ihanet, hiçbir
mülk ve hiçbir yel değirmeni ona boyun
eğdirmedi ve umudunu mağlup edemedi...**

-I-

Kurt Ailesi

“Ben, babamın öldüğü gün doğdum.”

Senliğin, benliğin olmadığı, kalabalık bir ailede dünyaya geldi... Kökleri Selanik'e dayanan celep bir baba, ev kadını bir anne ve yedi çocuklu bir aile... Bir de Şen var tabii, köpekleri. Yıllar içinde birer birer eksilirken diğer yandan damatlarla, gelinlerle ve torunlarla genişler Kurt ailesi...

Metin, 1948 senesinde Kurt ailesine doğdu. Memleketin “çok partili demokratik sistem” için düz koşular yaptığı vakitlere denk gelir. Ve memleketin, yarım asır geçse de hâlâ muasır medeniyet seviyesinde bir demokratik çoğulculuğa kavuşamadığı 2012 senesinde aramızdan ayrılır... O da iyi kahramanların çokça öldüğü yaşlarda veda eder hayata.

Futbol tabiriyle önce uzun tarihsel bir pasla başlayalım isterseniz bu hikâyeye:

“Yemen’e gidene döner mi sandın?” diye sorar ya türkü... Ya Balkan’a gidene?

Onun da döneni çok değildir. Hüseyin Kurt’un dört ağabeyi de Balkan Harbi’nden geri dönmemiştir. Evet, onların Yemen’i de Balkanlardır...

Beri yandan Kırcaali’nin zenginlerinden Gülten de gelir Babaeski’ye yerleşir. Hüseyin’in can yoldaşı olacak kadındır Gülten...

Hüseyin, küçükbaş hayvan alım satım işine girer. Celep olur yani. Ancak bir kardeşiyle birlikte 1939 yılında İstanbul’a göçer. Tüm aile, Erenköy’de tutulan bir köşkte hep birlikte yaşamaya başlar. Yıllar geçtikçe aile fertleri başka semtlere dağılır. Hüseyin Kurt, Fatih’teki Koyunbaba muhitinde dört katlı bir binanın üçüncü katına taşınır.

İstanbul’a taşınsa da Hüseyin, eski toprağıyla bağını kesmez. O zaten işlerini daha da büyütme için ağırlıklı Kırklareli’nin Karakoç köyündeki evde yaşar. 1953’te ailesini tekrar Kırklareli Karakoç’a, yanına çağırır. Yedi tümen askere et satan Hüseyin, Sirkeci’deki Köprülü Han’da da bir ofis sahibidir. İki şehir arasında mekik dokuyarak, ailesinin rızkını kovalar.

Osmanlı’nın “Kırkkilise” dediği Kırklareli ve çevresinde namı yürür, marifetlidir zira. Haliyle zamanla zenginleşir. Öyle ki köyde artık ona “Hüseyin Ağa” derler. Babaeskili Gülten ile evlenir. Dördü oğlan, üçü

kız, yedi çocukları olur: İsmail, Gülten, Hüseyin, Rıfat, Metin, Sema ve Gülcan...

Biri İstanbul, diğeri Kırklareli'nde iki meskenleri vardır.

Hüseyin Ağa'nın soy ismi, aynı zamanda namıdır da:
Kurt Hüseyin.

Feodal bir aile reisidir. Haliyle otoriter de. Çoluk çocuğunu sevmez olur mu, sever ama öyle apaçık etmez. Ahir zamanların terbiyesiydi bu.

Kurt Hüseyin, bağları çok güçlü olan bir aile kurar; tıpkı kurtlar gibi... Öyle ki boşanan eski eşler bile bir aile yemeği tertiplendiğinde gelip masaya oturur.

Celebin alıp sattığı hayvana halk ağzında "mal" denir. Yeri gelmişken bu "mal" tabirini unutmamak lazım, çünkü Metin'in yolunu çizmesinde önemi pek büyüktür lafın.

Celep Kurt Hüseyin, günden güne malını mülkünü artırır. İki katlı, geniş avlulu bir evde yaşarken, fırın da açar, yazlık sinema da... Bağı bahçeyi de ihmal etmez. Yine de mala mülke tamah etmiyordur. Eski memleketin müşfik toklarından. Biraz "Yaşar Usta"nın fitratına sahip bir zengin. Var olmakla varlıklı olmanın ayırıcısına özden gelen bir duyguyla ermiş bir kâmil...

Evlatlarını da bir mirasyedi gibi yetiştirmez. Onlara alinterinin ne olduğunu daha okul bebesiyken öğretir. Metin ile ağabeyi Rıfat, yaz tatili oldu mu pazarda "Hayat şekeri" satarlar.

Önce İsmail sonra Metin büyük topçu olacaktır ama aslında ailenin en iyi topçusu Rıfat'tır. Bu hakkı

da bizzat Metin teslim eder. Ancak Rıfat, topu amatörce oynamayı seçer. Profesyonel futbolu seçseydi şayet, muhtemelen yolu Beşiktaş'a düşerdi. Çünkü gönlünde Kara Kartal uçardı. Yakışırdı Kurtlara, üç büyük formayı da giymek.

Çocuklar futbol düşkünüdür ama baba Hüseyin, futboldan hiç hazzetmemektedir. İstanbul'da okuyan İsmail, gözden ırak olduğu için gizli gizli futbol oynayabilmektedir. Baba evinde olsaydı, muhtemelen futbolcu olamayacaktı.

Ticaret bu ya, kazandıkça açılmaktan geri durmaz insan. Askeriyeye de mal satan Kurt Hüseyin, Trakya topraklarında dolaşırken eski toprağı Yunanistan'a açılmak ister. Yüklü bir mal siparişi alır. Ne var ki işler bu defa rast gitmez. Celebin kâbusu sayılan şap hastalığı hayvanlarını vurur. Çok sayıda malı telef olur. Yunan tarafındaki alıcı, hayvanın boyunu, bosunu, kilosunu bahane ederek, bir sene kadar oyalayıp mal almaz. Hal böyle olunca Kurt Hüseyin borca harca batar.

Güçlü bir adamdır ki güçlü adamları ancak içlerine attıkları keder yıkar. 10 Mart 1956'da kalbine yenik düşer. Bir gün hastalanır. "Gülten, birinci gün yatak, üçüncü gün gidek" der hep. Öyle de olur. O eski topraktır ne de olsa ve eski topraklara ölümleri hep malum olur. Beş yaşındayken İstanbul'dan Kırklareli'ndeki köye göçen Metin, babasını kaybettiğinde henüz sekiz yaşındadır. Metin, babasının öldüğü gün, hayatı için takvime bir çentik atar:

“Ben babamın öldüğü gün doğdum.”

Kurt Hüseyin göçerken koca aile öylece kalakalır arkasında. Babadan yarım milyonu aşan yüklü bir borç da kalır aynı zamanda. Elde avuçta ne varsa satılır. Kurt Hüseyin’in boynu, öldükten sonra da eğdirilmez. Onca borçtan harçtan geriye yine de biraz arazi ve bir ev kalır. Bunlar da İstanbul’a göçün bileti olurlar... Hem onlarla birlikte daha nice aile pılını pırtısını toplayarak yurdun dört bir yanından taşı toprağı altın diye bilinen İstanbul’a doğru yola çıkmıştır zaten.

-II-

Birlik, Sevgi, Paylaşım ve Mülkiyetsizlik

*“Onların rengi ne Fener’in sarısı ne de
Cimbom’un sarısıdır.*

Onların rengi, buğdayın yani ekmeğin sarısıdır.”

Demokrat Parti’nin politikaları Türkiye’nin taşra ağırlıklı nüfus yapısını kökten değiştirmeye başlamıştır. İstanbul bir nevi “Amerikan Rüyası” sayılır, Türkiye’nin taşrası için. Ve ne ironiktir ki “İstanbul Rüyası”nı görmeyi sağlayan da Amerikan mali yardımlarıdır.

Meşhur Marshall Planı ile gerçekleştirilen mali destek, Türkiye’nin ekonomik modelini dışa bağımlı kılmaya başlar. Borç da olsa bollaşan parayla birlikte büyükşehirlerde spekülasyon bir değer artışı görülür malda mülkte. Taşı toprağı altının özcesi de buna dayanır.

Tarımda makineleşme ile karayollarının artması köyle kent arasındaki mesafeyi kısaltmıştır.

Köyden kente artan göç, mimariden ekonomik seviyeye ve kültüre kadar siyah-beyaz tabakalar oluşturur. Köyler şehre gecekondular şeklinde transfer olur. Metin Erksan'ın 1962 tarihli *Acı Hayat* adlı filmi de zaten 50'lerin bakiyesi bir hayat senaryosundan beslenir. Hayatı acı kılan, aşkın zenginle fakir arasında sıkışmasından kaynaklanır. Bütün bunları izleyen birkaç yıl içinde *Acı Hayat*'ın müziği de şehirlerde yükselmeye başlayacaktır:

Arabesk...

Bizim cazımız.

İstanbul'da hem okuyup hem de futbol oynayan ailenin en büyük çocuğu İsmail, para da kazanmaktadır. Baba ölünce ailesini tekrar İstanbul'a getirir. Hatta kardeşi Gülten o günü aynen şöyle aktarmıştır sonrasında:

“O zaman Galatasaray'da oynuyordu. Sanırım maçta düşmüş, kaburgaları yaralanmıştı. Sargılı halde gelip bizi İstanbul'a götürmüştü.”

İsmail, Edirnekapı'daki Vefa Stadı'nın arka sokağında dört odalı bir ev tutar. Aile kalabalıktır ve İsmail dört odalı evi güçbela bulmuştur. Yeniden İstanbul'a dönen Kurtlar, bir süre Karagümrük'ün Acıçeşme muhitinde yaşar. Türkiye, hızla modernleşme çalımları atsa da Kurtlar, henüz feodal bir ömür sürmektedir.

Babanın ardından ailenin yeni alfası İsmail olur. Belki de bu feodal yapı sayesinde binlerce taşralıya acı gurbet olan İstanbul, Kurt ailesini çok fazla sendelemeyecektir.

Metin'in son yıllarında ona en yakın kişi olan kız kardeşi Gülten, mutaassıp bir aile olduklarını söyler:

“Hem mutaassıp hem mütevazıydık. Malı mülkü olan, zengin bir aileydik. Babam öldükten sonra da bize epey bir varlık kalmıştı. Ama biz aile olarak varlığımızı göstermezdik çevremize. Varlığımızla övünmezdik. Mesela babam bir çocuğuna bisiklet aldığı anda ailedeki diğer çocuklara da alırdı. Biz kızlar denize giremezdik. Annem de çok mütevazı bir ev kadınıydı. Müteveyyindi. Başını kapatırdı ama Rumeli tarzı. Saç örgüleri tül-bendinin altından sarkar, görünürdü yani.”

Yüksek Ticaret Okulu'nda işletme okuyan İsmail, Karagümrük Kulübü'nde başlayan futbol yaşantısını ailenin İstanbul'a göç ettiği 1956'dan itibaren Galatasaray'a taşır. Türkiyede profesyonel bir futbol liginin başlamasına henüz üç yıl vardır. Ancak fiilen futbol dünyasında ücretler gayriresmi olarak 20'lerden itibaren başlamıştı. Ama bir teneke zeytinyağı ama bir çift potin karşılığı... 1950'lerle birlikte el altından oyunculara paralar ödenirdi. Ama bu kâğıt üzerindedir. Furyanın en önemli uygulayıcısı da Adalet Kulübü'dür. Kulüp, Adalet Mensucat Fabrikası'nın yanı sıra İstanbul'daki Süreyya Paşa Plajı'ndan Süreyya Operası'na kadar birçok mülke sahip olan ailenindir. Futbol mahallesinin zengin çocuğu Adalet, öyle ki Lefter'i de Fenerbahçe'den alır ama sonra kapatılma tehditleri yüzünden oyuncudan cayar.

Hal böyleyken, sekiz boğazın eline baktığı İsmail'in de futboldan fena para kazanmadığı varsayılabilir. Yine

de aileyi bir arada tutan asıl harç, para veya pul değildir. Birliktir, sevgidir, paylaşmaktır ve daha da önemlisi mülkiyetsizliktir.

Metin, ilerleyen yıllarda, ailesindeki feodal yapının zamanla sosyalist bir insana dönüşmüş olmasında etkisi olduğunu söyleyecektir.

Herkesin eline baktığı İsmail ağabey, Galatasaray'da oynadığı için, Karagümrük'ten Esentepe'de tutulan eve taşınır. Ve artık tüm ailenin gönlü sarı-kırmızı renklerdedir. 1960 yılında İsmail, Fenerbahçe'ye geçer. Bu arada Türkiye 1. Profesyonel Futbol Ligi de kurulmuştur. Yani bugünkü en üst lig olan Süper Lig...

İsmail, ilk sezonunda şampiyonluk yaşar. Kadroda kimler yoktur ki! Avrupa kupalarında hem futbolcu hem teknik direktör olarak final gören ilk ismimiz kaleci Özcan Arkoç, İtalya yıllarında Sinyor lakabını alacak olan Can Bartu, Şükrü Ersoy, Akgün Kaçmaz, Basri Dirimlili, Kadri Aytaç, Şeref Has ve elbet Lefter Küçükandonyadis...

İsmail ile birlikte Kurt ailesi de Fenerbahçe'ye transfer olur. Çünkü onlar esasen "Ekmekspor"u tutar. Hakiki renkleri ne Fener'in ne de Cimbom'un sarısıdır. Onların rengi, buğdayın sarısıdır. İsmail, Fenerbahçe ile 1964 ve 1965'te iki şampiyonluk daha yaşar. Bu üç şampiyonluk sonrası elbette ki İsmail'in nihai aşkının renkleri sarı-lacivert olur.

-III-

Coğrafya Kaderdir

*“Sana her ay 300 lira vereyim,
gel sen yine eski öğrenci ol.”*

İsmail'in Galatasaray'a transferiyle birlikte ailenin Karagümrük'teki ikameti de kısa sürer. Kurt Aalesi, Ali Sami Yen Stadı'nın bulunduğu muhite, yani Mecidiyeköy'e taşınır. Bu yeni ev, tıpkı Kırklareli'ndeki baba evi gibi bağlı bahçelidir. Böylece Metin de Şişli'deki 19 Mayıs İlkokulu'na başlar. Ortaokulu da lüks semtlerden biri sayılan Nişantaşı'ndaki Nilüfer Hatun'da okur. Sonra da Beyoğlu... Bu semtler Metin'in hayatını değiştirecek olan kulübün de semtleridir. Coğrafya kaderdir sözünün tezahürü gibi adeta.